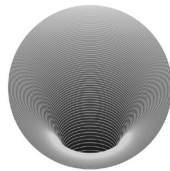

The background features a series of curved, parallel lines in shades of light blue and orange, creating a dynamic, wavy pattern that flows from the bottom left towards the top right.

IV

**Rezygnacja ze studiów.
Signum temporis**

W ROZDZIALE IV:

Tomasz Nesterak, Katarzyna Kowalczyk, Ewelina Kasalik-Kowal
Problem rezygnacji z kontynuacji nauki na studiach wyższych – skala
zjawiska, przyczyny, zapobieganie 149

Tomasz Nesterak

*Akademia Nauk Stosowanych
w Nowym Sączu*

Katarzyna Kowalczyk

*Akademia Nauk Stosowanych
w Nowym Sączu*

Ewelina Kasalik-Kowal

*Akademia Nauk Stosowanych
w Nowym Sączu*

Problem rezygnacji z kontynuacji nauki na studiach wyższych – skala zjawiska, przyczyny, zapobieganie

Streszczenie

W ostatnich miesiącach można przeczytać o coraz większej liczbie młodzieży, która rezygnuje z kontynuowania rozpoczętych studiów. W 2022 roku eksperci OPI PIB (Ośrodka Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy) przekazali wyniki badań na temat skali zjawiska rezygnacji ze studiów na polskich uczelniach i ich przyczyn. W jego ramach przeprowadzono kompleksowe badanie składające się z wywiadów jakościowych z osobami, które doświadczyły tego zjawiska, zwanego też *drop-outem* (PulsHR 2022). W artykule autor stara się przybliżyć pojęcie *drop-outu*, rodzaje oraz przyczyny tego zjawiska. Tekst kończy się próbą wskazania, co można zrobić, żeby ograniczyć zjawisko rezygnacji z kontynuacji nauki na studiach wyższych.

Słowa kluczowe: studenci, studia wyższe, rezygnacja z nauki

The Problem of Resignation from Continuing Higher Studies Education – the Scale of the Problem, Prevention

Abstract

In recent months one could read about increasing number of young people, who resign from continuing higher studies. In 2022 OPI PIB (Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy - Data Processing Centre – State Research Institute) provided results of the research of the scale of resignation from studies at Polish higher schools and their reasons. It included comprehensive survey including qualitative interviews with people, who experienced that phenomenon also known as dropout (PulsHR 2022). In the article the author is trying to explain the term dropout, its kinds and and causes. The text finishes with an attempt to indicate what can be done to reduce the scale of resignation from continuing studies at higher schools.

Keywords: students, high er studies, resignation from studying

Wprowadzenie. Drop-out w teorii

Drop-out, rozumiany jako rezygnacja z podjętego kierunku studiów przed uzyskaniem dyplomu, niezależnie od przyczyn i okoliczności, jest zjawiskiem powszech-

nym zarówno w Polsce, jak i w innych krajach (OPI 2020). Według różnych danych z ostatnich dziesięciu lat problem dotyczy od 30 do 40 proc. studentów aplikujących na różne kierunki studiów (raport OPI z 2020 roku, raport UW z 2015 roku). W niniejszym artykule omówione zostaną wnioski z raportu ogólnopolskiego z 2020 roku przygotowanego przez Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy, raportu Uniwersytetu Warszawskiego z 2015 roku oraz krótkiego raportu Biura Karier Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu. Raport z ANS nie dotyczy dokładnie zjawiska drop-outu, ale pokazuje, jakie są oczekiwania i potrzeby studentów pierwszego roku, co pozostaje niezwykle ważne w perspektywie rezygnacji z nauki właśnie w trakcie pierwszego roku studiowania. Badania przeprowadzono w 2023 roku – w październiku na próbie 98 studentów III roku Wydziału Nauk Społecznych i Sztuki ANS w Nowym Sączu. Wykorzystano metodę sondażową, a w jej ramach technikę ankiety. Narzędziem był kwestionariusz ankiety skonstruowany przez Akademickie Biuro Karier. Zjawisko nie jest nowe – każdy, kto pracuje na uczelni, spotkał się z sytuacją, w której studenci nie zgłaszają się na pierwsze zajęcia, rezygnują ze studiów w pierwszym roku lub nie wracają do nauki po przerwie. Niepokojące wydaje się stopniowe zwiększanie się tego wskaźnika i jego obecny poziom.

Jak twierdzą Agata Komendant-Brodowska i Tomasz Zajac (2015), odejście może mieć różny charakter i być związane z rezygnacją:

- z edukacji – osoba nie zamierza dalej studiować;
- z uczelni – osoba zamierza studiować lub studiuje na innej uczelni;
- z kierunku, ale nie z uczelni – osoba zamierza zmienić jednostkę dydaktyczną, pozostając na tej samej uczelni.

Oprócz wymienionych czynników należy wspomnieć o tym, że rezygnacja ze studiów bywa niekiedy podyktowana własną decyzją studenta lub jest wynikiem selekcji (brakiem osiągnięcia wymaganych efektów uczenia się). W zależności od punktu widzenia sytuacja ta bywa niekorzystna dla samej jednostki (studenta), kiedy rezygnuje z własnego rozwoju, bądź dla uczelni, ponieważ traci ona studenta. Trzeci wariant wydaje się najbardziej pozytywny – osoba nie rezygnuje, ale jedynie zmienia kierunek w obrębie tej samej instytucji. W każdej z wymienionych sytuacji ktoś pozostaje poszkodowany – nawet w tym ostatnim wariantcie poszkodowanym może być osoba, której nie udało się dostać na wymarzone studia, gdyż osoba zmieniająca kierunek czy wydział zablokowała miejsce w okresie rekrutacji.

1. Charakterystyka i przyczyny zjawiska drop-outu

Rezygnacja z kontynuowania nauki na poziomie wyższym ma różne oblicza. Zjawisko to bywa zróżnicowane ze względu na typ uczelni, stopień studiów, kierunek, płeć studenta, miejsce zamieszkania, a nawet pobieranie bądź niepobieranie świadczeń (stypendiów).

W latach 2012-2020 ponad 1,3 mln studentów zrezygnowało ze studiowanego kierunku i w ciągu roku od skreślenia nie zdecydowało się na powrót (OPI 2020, s. 105). Największy odsetek drop-outu zanotowano na studiach pierwszego stopnia

(46 proc.) oraz jednolitych magisterskich (41 proc.). Z kolei najmniejszy odsetek przerwania studiów charakteryzuje studentów drugiego stopnia (30 proc.), co może się wiązać ze stosunkowo krótkim czasem trwania tego etapu studiów lub bardziej świadomym wyborem kierunku przez kandydatów na studia magisterskie niż absolwentów szkół średnich podejmujących pierwsze studia (OPI 2020, s.105). Autorzy raportu (OPI 2020, s. 106) twierdzą, że znacznie więcej studentów rezygnuje z nauki na uczelniach publicznych (42 proc.) niż niepublicznych (w tym kościelnych) (32 proc.). Osobom, które nie zajmują się problematyką rezygnacji ze studiów, powyższe dane mogą się wydawać zatrważające. Należy przeanalizować wspomniany już kilka razy raport i zastanowić się nad tym, jak zapobiegać temu niepożądanemu zjawisku. Ma ono wymiar nie tylko indywidualnej porażki studenta, ale również społeczny (zajmowanie miejsc w procesie rekrutacji innej osobie) i aspekt ekonomiczny (marnotrawienie publicznych środków przeznaczonych na funkcjonowanie szkół wyższych). Następnym problemem to organizacja samego procesu kształcenia. W wyniku rekrutacji liczba studentów jest duża, następuje podział na grupy ćwiczeniowe, warsztatowe, laboratoryjne, lektoraty, przydzielane są miejsca w akademikach itd. Przy 40-proc. wskaźniku rezygnacji niektóre kierunki i wydziały muszą być przeorganizowane, a to wiąże się często z przydziałami godzin, umowami o pracę, zmianami w harmonogramie itd.

Z dalszej części raportu wynika, że najrzadziej rezygnują studenci kierunków medycznych i związanych ze sztuką, a najczęściej studenci kierunków ścisłych (51 proc.) i humanistycznych (47 proc.) (OPI 2020, s. 107). Autorzy raportu twierdzą, że kierunki, do których potrzebny jest największy nakład pracy przed rekrutacją, wybierane są w sposób najbardziej przemyślany. Można się zgodzić z powyższą interpretacją – wydaje się, że determinacja potrzebna do nauki przed rozszerzoną maturą otwierającą drogę na studia medyczne towarzyszy studentom w trakcie studiów. Odsetek rezygnacji wiąże się tutaj prawdopodobnie z liczbą studentów, którzy nie zaliczyli semestru.

W obszarze zapobiegania zjawisku drop-outu warto również spojrzeć na takie czynniki, jak wsparcie finansowe. Z raportu OPI wynika zależność między otrzymaniem stypendium socjalnego a rezygnacją ze studiów. Stypendia zalicza się zarówno do wsparcia indywidualnego, jak i systemowego. Ciekawe jest to, że badanie prowadzone w ANS-ie nie wykazało tego, że studenci pierwszego roku oczekują wsparcia finansowego. Co prawda, nie brakowało takiej odpowiedzi w konstrukcji narzędzia, ale każde pytanie było półotwarte i studenci mogli samodzielnie wpisać odpowiedź, czego nie uczynili. Wracając do raportu ogólnopolskiego, to można wnioskować, że otrzymywanie stypendium socjalnego wpływa pozytywnie na kontynuowanie nauki. Wśród osób pobierających stypendia (różnego typu) udział w drop-outcie jest zdecydowanie niższy (24 proc.) niż w przypadku osób niepobierających takich świadczeń (43 proc.) (OPI 2020, s.110).

Inne dwa czynniki różnicujące omawiane zjawisko to płeć i miejsce zamieszkania przed rekrutacją na studia. Kobiety częściej niż mężczyźni kontynuują studia, doprowadzając do ich pomyślnego zakończenia. Udział mężczyzn w drop-outach to 49 proc., a kobiet – 35 proc. (OPI 2020, s. 112). Z kolei mieszkańcy miast porzucają

częściej studia niż mieszkańcy terenów wiejskich. Można przypuszczać, że powodem takich statystyk pozostaje fakt, że wykształcenie dla tych grup jest szansą na awans społeczny i bycie bardziej niezależnym. Kobietom i osobom z terenów wiejskich wyższe wykształcenie otwiera więcej możliwości w życiu zawodowym. Powyższe dane mogą też wskazywać na większą determinację w próbie zmiany swojej sytuacji życiowej.

Najwyższy wskaźnik rezygnacji przypada na pierwszy i drugi semestr studiów – według omawianego raportu to 2/3 wszystkich rezygnacji (OPI 2020, s. 115). Ważnym elementem cytowanego raportu OPI (2020) jest wyselekcjonowanie najważniejszych czynników wpływających na rezygnację ze studiów. Zalicza się do nich:

- warunki studiowania – liczebność grup, kwalifikacje kadry, program studiów, metody nauczania i egzaminowania;
- integrację akademicką;
- integrację społeczną – poczucie przynależności do społeczności akademickiej;
- osobisty wysiłek i motywację do nauki;
- informację o studiach i zasadach rekrutacji;
- wcześniejsze doświadczenia edukacyjne;
- cechy osobowe studenta – takie jak płeć, wiek, podejście do nauki;
- tło społeczno-demograficzne;
- czynniki zewnętrzne – sytuację finansową, pracę zawodową.

Wymienionym czynnikom można zapobiegać na kilka sposobów. Niektórym z nich udaje się przeciwdziałać na poziomie organizacji studiów (układ przedmiotów teoretycznych i praktycznych, miejsce odbywania praktyk, liczebność grup, metody kształcenia, egzaminowania itd.). Trzeba nad tym pracować i ciągle to doskonalić. Dalszym obszarem możliwym do poprawy wydaje się integracja akademicka. Studenci wskazują we wspomnianych raportach (wszystkich trzech cytowanych), że ważne jest dla nich to, by studiować w przyjaznej atmosferze. Biorąc pod uwagę wcześniejszą informację dotyczącą tego, że zdecydowana większość rezygnacji dotyczy dwóch pierwszych semestrów studiów, należy się zastanowić nad tym, dlaczego tak wielu młodych ludzi czuje rozczarowanie tym, z czym się spotyka w pierwszych miesiącach studiowania. W innych sprawach, takich jak osobisty wysiłek, motywacja, wcześniejsze doświadczenia edukacyjne i sytuacja studenta, są tymi czynnikami, na które środowisko akademickie ma wpływ tylko w niewielkim zakresie. Ostatnia grupa czynników to obszary niezależne od uczelni. Można do nich zaliczyć płeć, wiek i tło społeczno-demograficzne.

2. Zapobieganie zjawisku

Problematyka odchodzenia studentów z uczelni stała się ważna w czasie kryzysu demograficznego. Z perspektywy systemowej istotna okazuje się sprawność ciągu studiów – przechodzenie od pierwszego do ostatniego roku studiów wraz z uzyskaniem dyplomu (Smużewska, Wasielewski, Antonowicz, 2015, s.133). Na tym poziomie ważne jest profesjonalne wsparcie doradców zawodowych na niższym poziomie

edukacji. Dodatkowo często wskazuje się na problem z obniżonymi wymaganiami na egzaminie maturalnym i z kryzysem demograficznym, skutkujący przyjmowaniem studentów bez odpowiedniej selekcji. Rekomendacją mogłaby być tutaj ściślejsza współpraca uczelni ze szkołami średnimi. Uczniowie szkół średnich, którzy mogą już w liceum i technikum odwiedzać uczelnię, biorąc udział w zajęciach, warsztatach czy kursach letnich, powinni rzadziej rezygnować z kontynuacji nauki na wybranym kierunku. Polityka przyjmowania wszystkich, którzy zdali maturę, również zwiększa wskaźnik drop-outu.

Innym sposobem zapobiegania rezygnacjom wydają się relacje między wykładowcami i studentami. Dobrym pomysłem może być większa liczba konsultacji indywidualnych i przykładanie większej wagi do ankietyzacji dotyczącej jakości pracy wykładowców. Badania jakościowe prowadzone na Uniwersytecie Warszawskim pokazują, że część studentów odchodzi w wyniku nieodpowiednich zachowań nauczycieli akademickich i pozostawiających dużo do życzenia treści programów: „głównymi przyczynami odchodzenia ze studiów są treść studiów oraz wymagania i postawy prowadzących zajęcia, powiązane z treścią studiów” (Komendant-Brodowska, Zajęc, 2015, s. 44). Ankietyzacja dotycząca zachowań i postaw nauczycieli akademickich powinna doprowadzić do promowania najlepszych wykładowców akademickich.

Doskonalenie oferty uczelni to jeszcze jeden sposób na zatrzymanie fali odejść. Kierunki muszą być ciągle dostosowywane do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych, a w ich obrębie należy pilnować zmian w treściach konkretnych przedmiotów. W większości dostępnych badań studenci zwracają też uwagę na nowoczesne metody kształcenia (wykorzystanie narzędzi audiowizualnych, dostępność materiałów online). W badaniach studentów pojawia się kwestia uelastycznienia harmonogramu zajęć i możliwości dopasowania go do innych aktywności, którym chcą poświęcać czas. Pandemia Covid-19 pokazała, że w krótkim czasie dało się zmienić kształcenie na bardziej przystępne w świecie wirtualnym. Narzędzia już istnieją, umiejętności nauczycieli też są na coraz wyższym poziomie, można więc to wykorzystać do przeniesienia części kształcenia do świata wirtualnego. Oczywiście, nie wszystkie kierunki, przedmioty i efekty uczenia nadają się do prowadzenia w formie zdalnej, ale tam, gdzie jest to możliwe, powinno być to zmienione zgodnie z oczekiwaniami studentów.

Elementem wsparcia finansowego indywidualnego są stypendia (każda uczelnia ma taki system). Trzeba jedynie pamiętać o tym, by był on dostępny dla każdego potrzebującego studenta i elastyczny. Część studentów porzuca studia, ponieważ musi rozpocząć aktywność zawodową i pracować na swoje utrzymanie.

Kampanie społeczne i edukacyjne prowadzone przez szkoły wyższe mają często charakter promocyjny. Przyszli studenci nie otrzymują rzetelnej informacji o studiach czy kierunku, tylko materiały promocyjne. Stąd czasem ich rozczarowanie w pierwszych tygodniach uczenia się (Komendant-Brodowska, Zajęc, 2015, s.41). Organizowanie dni otwartych uczelni – nie tylko promocyjnych, ale również takich z rzetelną informacją, z możliwością spotkania studentów konkretnego kierunku, i rozmowy z nimi podniesie świadomość tego, jak wygląda prawdziwe studiowanie, jakie są przedmioty, treści, wymagania, jak wygląda codzienne życie studenta. Można

wziąć pod rozwagę utworzenie centrum wsparcia/ mentoringu, które by realizowało badania wśród studentów pierwszego roku, mające na celu szybkie uchwycenie problemu rezygnacji i zapobiegania temu zjawisku na wczesnym etapie.

3. Perspektywa studenta pierwszego roku (badanie potrzeb i oczekiwań)

Akademickie Biuro Karier Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu prowadzi coroczne badanie studentów pierwszego roku, którego celem jest opracowanie raportu, jakie osoby zainteresowane są poszczególnymi kierunkami kształcenia, jakie mają oczekiwania wobec uczelni, skąd pochodzą, skąd czerpią wiedzę o kierunkach i uczelni (Kasalik-Kowal, Kowalczyk, 2024). Warto prowadzić takie badania – nie tylko ilościowe, ale także jakościowe – dla lepszego zrozumienia potrzeb i oczekiwań studentów pierwszego roku. W opracowaniach z ostatnich kilku lat przewijają się oczekiwania studentów związane ze studiowaniem na Wydziale Nauk Społecznych i Sztuki ANS. Studenci pierwszego roku z jednej strony wskazują na to, że powodem wyboru uczelni jest interesująca oferta i dogodny dojazd (po 61 proc.), a z drugiej strony tylko 13 proc. wspomina o tym, że ważnym powodem wyboru pozostaje pełna, wyczerpująca informacja na temat oferty edukacyjnej i działalności uczelni (Kasalik-Kowal, Kowalczyk 2024, s. 5). Informacja ta skłania do wniosku, że młodzi ludzie nie interesują się za bardzo kierunkiem studiów przed rozpoczęciem nauki. Ich wiedza jest pobieżna, czerpią ją z informatorów, reklam na billboardach, autobusach. Z tego może wynikać rozczarowanie w pierwszych tygodniach i miesiącach studiowania i rezygnacja. Młodzi ludzie w zdecydowanej większości wybierają kierunek studiów z powodu jego zgodności z ich zainteresowaniami (około 70 proc.). Zaskakujące jest jednak to, że mniej więcej 10 proc. wskazało „przypadek” jako czynnik wpływający na wybór oraz że 12 proc. dotyczyło odpowiedzi „opinia innych o kierunku” czy 11 proc. odpowiedzi „łatwość studiowania”. O ile zgodność kierunku z własnymi zainteresowaniami pomaga w utrzymaniu motywacji do studiowania i zaangażowania w nim, o tyle „przypadek”, „opinia innych” czy „łatwość studiowania” są motywatorami krótkoterminowymi, niesprzyjającymi utrzymaniu motywacji na wysokim poziomie przez kilka lat studiów.

Ważnym elementem dla studentów jest praktyczne i teoretyczne przygotowanie do zawodu (około 70 proc. badanych wskazało tę odpowiedź). Na drugim miejscu znalazła się „przyjazna atmosfera studiowania” (60 proc.; jest to ważna podpowiedź dla uczelni w kwestii organizacji praktyk i wiązania ich z kształceniem teoretycznym). Młodzi ludzie chcą zdobywać kompetencje praktyczne, a teorii uczyć się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest im to niezbędne do wykonywania czynności zawodowych. W innym pytaniu studenci potwierdzają to, jak ważne są dla nich praktyki. 80 proc. studentów Wydziału Nauk Społecznych i Sztuki Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu wskazało, że najlepszą formą zdobywania doświadczenia zawodowego w trakcie studiów pozostaje możliwość odbycia praktyki. Podobne

postulaty pojawiały się w czasie badań jakościowych w badaniu ogólnopolskim (OPI 2020, s.13).

Ciekawą propozycją może być organizowanie spotkań z uczelnią w okresie letnim jeszcze przed rozpoczęciem studiów, a nawet przed rekrutacją. Niewykluczone, że należałoby „oswajać” przyszłych studentów już rok przed egzaminem maturalnym ze studiowaniem, kierunkami czy specyficznym trybem uczenia się. W świetle wyników badań w ANS-ie warto się chyba zastanowić nad tym, by w czasie takich wakacyjnych spotkań nie organizować czegoś w rodzaju „prezentacja zawodu”, spotkania z osobami pracującymi w zawodzie po kierunkach studiów oferowanych na wydziale. Dobry efekt mogłoby dać również prowadzenie warsztatów wprowadzających w kierunek/ zawód.

Problem współczesnej szkoły (a przynajmniej jej części) dotyczy też tego, że uczniowie nie są odpowiedzialni za własną naukę i jej efekty. Nadal uczymy się pamięciowo, przygotowujemy wyłącznie do zdawania testów na wysokim poziomie, a odpowiedzialność za słabsze wyniki leży po stronie szkoły i słabego nauczyciela. Wielu nauczycieli zwraca uwagę na stale zwiększającą się presję ze strony rodziców (nauczyciele mówią wręcz o ich roszczeniowej postawie). Obniżanie wymagań maturalnych do poziomu 30 proc. również nie pomaga w łagodnym przejściu do nauki na studiach, na których próg otrzymania pozytywnej oceny z zaliczenia czy egzaminu to przekroczenie 50 proc. Badania w Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu zdają się potwierdzać ten problem, ponieważ ponad 60 proc. studentów pierwszego roku oczekuje zapewnienia przyjaznej atmosfery studiowania (Kasalik-Kowal, Kowalczyk, 2024).

Podsumowanie

Rezygnacja z kontynuowania nauki po rekrutacji lub w czasie trwania pierwszych semestrów studiów jest zjawiskiem, które trudno będzie zupełnie wyeliminować, ale można próbować je zniwelować. Jeden z raportów (OPI 2020) pokazuje, że niektóre państwa (np. Norwegia) nie postrzegają drop-outu jako problemu znaczącego. Większość krajów opisanych w raporcie stara się jednak przeciwdziałać przedwczesnym odejściom z uczelni. Do najważniejszych kwestii, które dałoby się usprawnić, należą: a) warunki studiowania (programy studiów, praktyki, liczebność grup, nowoczesne metody kształcenia, praktyczne kwalifikacje kadry – studenci w badaniach jakościowych mówili wprost o profesorach teoretykach, od których nie można się nauczyć praktycznych rzeczy); b) integracja społeczności akademickiej – dni otwarte, wizyty w szkołach, zapraszanie studentów pierwszego roku kilkanaście dni przed rozpoczęciem zajęć, by zapoznali się z budynkami, salami, osobami wspierającymi studentów, harmonogramem pierwszego semestru itd., infrastruktura uczelni dostępna i przyjazna studentom, organizacja spotkań, imprez studenckich, koła naukowe, dostępność akademików, budowanie relacji między nauczycielami a studentami; c) forma mentoringu; d) rzetelne informowanie o studiach, kierunkach i przedmiotach – w niektórych wypowiedziach studentów słychać: „gdyby wcześniej wiedzieli, jak wyglądają

prowadzone zajęcia, nie zdecydowałoby się na wybrany kierunek” (OPI, 2020, s. 31); e) elastyczny system stypendialny dopasowany do indywidualnych sytuacji życiowych studentów, do tego systemu wsparcia należy również kwestia akademika – tych miejsc zawsze brakuje, co bywa przeszkodą w podjęciu studiów. Może dla studentów, którzy nie otrzymają miejsca w domach studenckich, dałoby się przeznaczyć jakąś kwotę na dopłatę do wynajętego pokoju?

Warto jeszcze na koniec wspomnieć o koniecznych zmianach na poziomie ustawowym, ale na takie trzeba poczekać. Analiza problemów systemowych to temat do innych rozważań. To, co można modyfikować i usprawniać od razu, dotyczy konkretnej instytucji i konkretnych osób. Problematyka rezygnacji ze studiów z pewnością powinna być analizowana każdego roku, żeby budować system wsparcia dla studentów i wiedzieć, z jakimi problemami się oni borykają. W miarę możliwości uczelni owe kwestie należy potem rozwiązywać, wsłuchując się w decyzje podejmowane przez młodych ludzi po ukończeniu szkoły średniej i zdaniu matury.

Tomasz Nesterak

Autor jest absolwentem pedagogiki opiekuńczej UMCS w Lublinie oraz pedagogiki specjalnej Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Od 18 lat pracownik Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu, dodatkowo pracuje od 23 lat jako wychowawca internatu w Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia w Nowym Sączu. Zainteresowania naukowe dotyczą głównie pedagogiki rodziny, kompetencji w edukacji. Dodatkowym obszarem zainteresowania są multimedia i ich wpływ na funkcjonowanie różnych grup społecznych

Katarzyna Kowalczyk

Autorka jest doradcą zawodowym, coachem, trenerem kompetencji miękkich, posiada duże doświadczenie w prowadzeniu szkoleń w zakresie poradnictwa zawodowego, motywowania oraz własnego rozwoju, w tym dla kadry menedżerskiej, osób z niepełnosprawnością oraz wykluczonymi społecznie. Członek zespołu opracowującego raporty z badania losów absolwentów Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu oraz badania potrzeb i oczekiwań studentów pierwszego roku. Ma duże doświadczenie w pracy jako koordynator projektów, w tym międzynarodowego

Ewelina Kasalik-Kowal

Autorka jest doradcą zawodowym, trenerem kompetencji miękkich (liczne szkolenia w zakresie poradnictwa zawodowego, w tym z osobami z niepełnosprawnością). Od 2015 roku pracuje w Akademickim Biurze Karier w Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu. Pełnomocnik ds. równego traktowania. Współautorka corocznych raportów badania potrzeb i oczekiwań studentów I roku oraz raportów badania opinii absolwentów o ukończonym kierunku studiów w momencie odbioru dyplomu ukończenia studiów, a także ich narzędzi diagnostycznych

Bibliografia

- Kasalik-Kowal, E., Kowalczyk, K. (2024). *Badanie potrzeb i oczekiwań studentów pierwszego roku* – niepublikowany raport Akademickiego Biura Karier ANS w Nowym Sączu.
- Komendant-Brodowska, A., Zając, T. (2015). *Zjawisko dropout na Uniwersytecie Warszawskim*. Warszawa.
- Komendant-Brodowska, A., Zając, T. (2019). Premeditated, dismissed and disenchanting: higher education dropouts in Poland, *Tertiary Education and Management*, 25, 1-16. Pobrane z: <https://doi.org/10.1007/s11233-018-09010-z>.
- Smużewska, M., Wasielewski, K., Antonowicz, D. (2015). Niepowodzenia w studiowaniu z perspektywy uczelni i studentów. *Edukacja*, 4 (135), 130-146.
- Zjawisko drop-outu na polskich uczelniach* (2020) – raport OPI Państwowego Instytutu Badawczego. Warszawa.

